

Suomen ympäristökeskuksen eriävä mielipide Valkoposkihanhen ja merimetson siirtäminen riistalajeiksi-työryhmän mietintöön

Työryhmälle tuotiin käsiteltäväksi 22.11.2024 esitys HE-luonnoksesta (VE2), joka perustuu aiemmin esitellyyn vaihtoehtoon 2, jossa valkoposkihanhen ja merimetson suojelusta poikkeamisen luvitus hoidettaisiin Suomen riistakeskuksen kautta, mutta korvausmenettely jäisi ympäristöministeriölle. Suomen ympäristökeskus (Syke) nostaa esille seuraavat huomiot esitystä koskien.

Esitetyillä säädösmuutoksilla ei saavuteta hallitusohjelman tavoitteita. Esityksen mukaan valkoposkihanhen ja merimetson poikkeuslupakäsittely siirrettäisiin Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta riistakeskukselle, jota ohjaa maa- ja metsätalousministeriö (MMM). Valkoposkihanhi ja merimetso säilyisivät tässä esityksessä edelleen luonnonsuojelulailla rauhoitettuina lajeina, eivätkä siirtyisi metsästyslain piiriin, eikä niistä näin ollen tulisi riistalintuja. Tällöin poikkeusluvalla tapettuja valkoposkiahania tai merimetsoja ei luonnonsuojelulain (9/2023) 87 §:n nojalla saisi edelleenkään pitää hallussa tai käyttää taloudellisessa hyötymistarkoituksessa, toisin sanoen metsästettyjen lintujen lihaa ei voisi syödä.

Esitysluonnoksen ehdotukset ovat oikeudellisesti ongelmallisia ja todennäköisesti toteuttamiskelvottomia aiheuttaen totutusta poikkeavan, potentiaalisesti monimutkaisen hallinnon niin toimeenpanevien viranomaisten kuin näiden lajien osalta taloudellista haittaa kokevien toiminnanharjoittajien (maatalous, kalatalous) kannalta.

Esitysluonnosta perustellaan kustannusvaikutuksilla, erityisesti sillä, että se on halvempi toteuttaa kuin aiemmin mukana ollut vaihtoehto 1 (ko. lajien siirtäminen riistalajeiksi, MMM:n hallinnon alalle). Kattavaa vertailua kustannuksista keskipitkällä aikavälillä vaihtoehtojen 1 ja 2 sekä nykytilan välillä ei ole esitetty päätöksenteon tietopohjaksi. Siirtymäaikana muodostuu kustannuksia esim. mahdollisesti tarvittavien tietojärjestelmämuutosten vuoksi. Näiden kustannusten voi olettaa olevan pääsääntöisesti lyhytaikaisia ja kertaluonteisia. Lainmuutoksen valmistelun aikana ei ole esitetty arviota kokonaiskustannuksista. Jos kustannussäästöillä perustellaan esitettyä muutosta, tulisi kattavasti ja realistisesti osoittaa arvio siitä, mikä tilanne on muutosvaiheen jälkeen ja onko nykyjärjestelmä kustannustehokkaampi kuin esitetty uudistus hallinnon ja korvausten osalta.

Syke toistaa aiemmin seurantaryhmälle esitetyn näkemyksensä, että hallituksen esitystä tulisi valmistella hallitusohjelman tavoitteet paremmin täyttävän ja oikeudellisesti ongelmattomamman ns. vaihtoehto 1:n (VE1, kokonaissiirto) pohjalta. Vaihtoehdon 1 mukaan valkoposkihanhi ja merimetso siirrettäisiin hallitusohjelman mukaisesti metsästyslakiin riistalajeiksi, rauhoitettaisiin ympärivuotisesti ja Suomen riistakeskus myöntäisi poikkeusluvut. Valkoposkiahivahingot korvattaisiin riistavahinkolain nojalla.

Esitysluonnoksessa tulisi huomioida seuraavat puutteelliset kohdat:

1. Suomessa pesivän kannan huomioiminen.
Suomessa pesivän valkoposkiahikannan kohdalla on lupaviranomaisen kyettävä arvioimaan, onko alue luonnonsuojelulain tarkoittama lajin elinkierron kannalta tärkeä alue ja tarvitaanko vahingoittamattomaan karkottamiseen poikkeuslupaa. Suomessa pesivä kanta aiheuttaa paikallisia haittoja lähinnä kaupungeissa, ja nämä niin sanotut kaupunkivalkoposkiahahet puuttuvat esitysluonnoksesta kokonaan.

2. Merimetson vaikutus kalojen kutu- ja poikastuotantoalueisiin
Luonnonvarakeskuksen (Luke) tutkimusten perusteella ei ole näyttöä siitä, että merimetso merkittävästi vaikuttaisi kalojen kutu- ja poikastuotantoon, muut tekijät vaikuttavat enemmän. Näin ollen vaikutukset kutu- ja poikastuotantoon eivät ole riittävä peruste ilmoitusmenettelyn käyttöön, jota nyt esitysluonnoksessa ehdotetaan. Lisäksi tulee huomata, että nykyinen tietopohja lajien kutualueista on riittämätön ilmoitusmenettelyn tarpeisiin nähden.

Työryhmän jäsen

Markku Mikkola-Roos

Työryhmän varajäsen

Päivi Sirkiä

Jakelu Valkoposkihanhen ja merimetson siirtäminen riistalajeiksi-työryhmä

Asiakirja: SYKE/2024/675-5 Eriävä mielipide

Seuraavat henkilöt (organisaationimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä) ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti. / Följande personer (i bokstavsordning efter organisationens namn) har undertecknat detta dokument elektroniskt. / This document has been electronically signed by the following persons (in alphabetical order according to their organization's name):

Päivi Sirkiä, Suomen ympäristökeskus, ekosysteemitiedon käyttö
Markku Mikkola-Roos, Suomen ympäristökeskus, lajit

